Джанні РОДАРІ

ТРАНЗИСТОРНА ЛЯЛЬКА

— Ну, і що ми подаруймо Енріці на Різдво? — запитав сеньйор Фульвіо в сеньйори Лізи, своєї дружини, і в сеньйора Ремо, свого шурина.

— Гарний барабан, — не замислюючись, відповів сеньйор Ремо.

— Що?!

— Еге, гарний барабанисько. І палички, щоб дріб вибивати. Буч бум!

— Не вигадуй, Ремо, — сказала сеньйора Ліза, для котрої сеньйор Ремо не шурин, а рідний брат. — Барабан займає забагато місця. І потім, хто знає, чи не розсердиться дружина нашого сусіда-м'ясника.

— Я певен, що Енріці дуже сподобається кольорова керамічна попільничка у вигляді коня. І не одна, а в оточенні інших керамічних попільничок, але вже геть маленьких і у вигляді сирної головки.

— Енріка не палить. Їй усього сім років, — суворо зауважив сеньйор Фульвіо.

— Тоді срібний череп або бляшану коробку для ящірок. А може, черепаховий консервний ніж у вигляді ягняти або квасолеопилювач у вигляді парасольки.

— Годі дурникувати, Ремо, — сказала сеньйора Ліза. — Хоч раз будь серйозним.

— Ах, серйозним! Ну, тоді два барабани.

— Я сама знаю, що потрібно Енріці, — підсумувала сеньйора Ліза. — Гарна транзисторна лялька з приробленою до неї пральною машиною. Лялька, що ходить, говорить, співає і навіть пише.

— Згоден, — проголосив сеньйор Фульвіо, твердо, як належить главі сім'ї.

— Мені особисто байдуже, — сказав сеньйор Ремо. — Піду посплю на м'якій постелі та м'яких подушках.

І от настало Різдво, продавці у крамницях вивісили над дверима чудові свинячі окости, а в сувенірних магазинах виставили у вітринах попільнички у вигляді маленького флорентійського писця. На вулицях з'явилися сопілкарі, в Альпах випав сніг, долину річки По огорнув густий туман.

Транзисторна лялька стояла перед різдвяною ялинкою і дожидала Енріку. Дядько Ремо дивиться на ляльку, усміхаючись. Ніхто не знає, що він ще й маг.

Він доторкнувся до ляльки у трьох місцях, переставив кілька транзисторів, знову усміхнувся та й пішов до кафе. За хвилину прибігла Енріка, побачила ляльку і скрикнула:

— Яка ти гарна! Зараз я приготую тобі сніданок.

Енріка видобула з ящика з іграшками тарілочки, скляночки, вазочки, пляшечки, розставила на іграшковому столику і наказала ляльці сісти на стільчик, пов'язала їй фартушок і взяла ложку, щоб погодувати. Та щойно Енріка повернулася, лялька стукнула ногою по столі, і весь посуд полетів на підлогу.

Прибігла сеньйора Ліза, вирішивши, що це впала Енріка. Побачила на власні очі, який у кімнаті погром, і тут же накинулася на доньку:

— Капосне дівчисько! Якраз на Різдво набешкетувала. Дивись, якщо не виправишся, заберу в тебе ляльку.

І пішла до ванної.

Енріка залишилася сама. Вона схопила ляльку, нашльопала її, обізвала капосним дівчиськом і наказала:

— Якраз на Різдво набешкетувала. Дивись, якщо не виправишся, я замкну тебе назавжди у шафі.

— За що? — запитала лялька.

— За те, що ти розбила тарілочки.

— Не люблю грати в цю дурнувату гру. Пограймо краще в механічні машинки.

— Я тобі дам машинки! — і знову шльопнула ляльку.

У відповідь та смикнула Енріку за волосся.

— Ой! За що ти так?

— Законний самозахист! — пояснила лялька. — Ти сама мене навчила.

— Ну добре, граймось у школу, — пробурмотіла Енріка. — Я буду вчителькою, ти ученицею. Оце зошит. Ти наробила у диктанті помилок, і я ставлю тобі двійку.

— До чого тут цифра 2?

— До того. Тим, хто гарно написав диктант, ставлять п'ятірку, тому, хто погано — двійку.

— Навіщо?

— Щоб поганий учень навчився писати диктанти.

— Сміх тай годі.

— Що ж тут смішного?

— Як що? Сама подумай. Ти вмієш кататись на велосипеді?

— Авжеж! — відказала Енріка.

— Коли ти вчилася кататися і падала, тобі ставили двійку чи пластир?

Енріка розгублено замовкла. А лялька вперто доправлялася:

— Згадай. Коли ти вчилася ходити і падала, мама ставила тобі двійку?

— Ні.

— Але ж ти навчилася ходиш. А потім і говорити, співати, застібати ґудзики, шнурувати черевики, чистити зуби, мити вуха, відчиняти і зачиняти двері, вмикати телевізор, відрізняти собаку від кота, сир пармезан від сиру горгонцола, правду від брехні, воду від вогню. Без оцінок, правда?

Енріка проігнорувала запитання і запропонувала:

— То я помию тобі голову.

— Та ти здуріла! У Різдво!

— Мені приємно мити тобі голову.

— А мені ні — мило потрапляє в очі.

— Одним словом, ти моя лялька, і я можу робити з тобою, що захочу. Ясно?

Але лялька, схоже, не збиралася їй коритися. Вона залізла на ялинку і, поки лізла, розбила не одну кольорову лампочку. А опинившись на вершині, збила інші лампочки у вигляді гномів та Білосніжки.

Енріка, щоб заспокоїтись, підійшли до вікна. У дворі одні діти грали у м'яч та в кеглі, інші каталися на триколісних велосипедах, самокатах, стріляли з лука.

— Чому б тобі не погратись у дворі з дітьми чи в кеглі? — запитала лялька, на знак повної незалежності запхавши два пальці до носа.

— Там самі хлопці, — тоскно відповіла Енріка. — Вони грають у свої хлопчачі ігри. А дівчата повинні гратися ляльками. Навчитися бути зразковими матерями і прекрасними домогосподарками, котрі вміють розставляти тарілки та чашки, прати білизну і чистити взуття. Мама завжди чистить татові черевики.

— Бідолашка!

— Хто?

— Твій батько. Як видно, він безногий і безрукий...

Енріка вирішила, що саме час дати ляльці пару ляпасів. А щоб дістатися до неї, їй довелось лізти вгору по різдвяній ялинці. Дурнувата ялинка чомусь узяла та й упала на підлогу. Лампочки та скляні янголятка розлетілися на друзки.

Лялька опинилась під стільцем і звідти стала дражнити Енріку. А потім підхопилася та підбігла до дівчинки — поглянути, чи не забилася.

— Тобі не болить?

— Так я тобі й сказала, — промовила Енріка. — Ти невихована лялька, і я тебе більше не люблю.

— Ну нарешті! — вигукнула лялька. — Сподіваюся, тепер ти станеш гратися з машинками.

— І не подумаю. Я гратимуся зі своєю старою ганчірковою лялькою.

— Правда? — протягнула транзисторна лялька.

Озирнулася довкола, побачила ляльку, схопила її та викинула у вікно.

— Тоді я гратимуся зі шкіряним ведмежам, — не здавалася Енріка.

Лялька викинула й ведмежа. Енріка гірко розридалася. Її батьки почули доньчин плач і прибігли до дитячої кімнати. І що ж вони побачили? А ось що — нова лялька, схопивши ножиці, різала плаття ляльок Енріки.

— Та це ж суще варварство! — вигукнув сеньйор Фульвіо.

— Як я помилилася! — простогнала сеньйора Ліза.

І вони кинулися пестити, гладити й цілувати Енріку.

— Тьху! — гукнула лялька з щафи, куди вона залізла і зараз обстригала собі довге, на її погляд, волосся.

— Чула? — сказав сеньйор Фульвіо. — Цього її міг навчити тільки твій брат.

У цю ж мить сеньйор Ремо, мов його гукнули, з'явився на порозі. Він із першого погляду все зрозумів. Лялька лукаво підморгнула йому лівим оком.

— Що трапилося? — невинним голоском запитав сеньйор Ремо.

— Ця чортиха не хоче бути лялькою! — схлипуючи, пробурмотіла Енріка.

— Хочу гратися в кеглі, — заявила лялька. — А ще хочу барабан, галявину, ліс, гору і самокат. Хочу бути фізиком-атомником, машиністом, лікарем-педіатром. Або ж водопровідником. А якщо у мене буде донька, я відправмо її в кемпінг. Ну, а як почую від неї: "Мамо, хочу бути домогосподаркою і чистити чоловіку черевики", я покараю її — поведу в басейн і до театру.

— Та вона здуріла! — вигукнув сеньйор Фульвіо. — Може, транзистор зіпсувався?

— Ремо, ти на цьому знаєшся. Поглянь-но, що там сталося? — попросила сеньйора Ліза.

Лялька скочила Ремо на голову і зробила сальто-мортале. Ремо доторкнувся до неї в трьох різних місцях. І лялька перетворилася на... мікроскоп.

— Ти все наплутав! — обурилася сеньйора Ліза.

Ремо знову доторкнувся до ляльки. І вона перетворилася спочатку на чарівну лампу, потім на телескоп, потім на ролики й на решті — на стіл для пінг-понгу.

— Ти її доконаєш! — не витримав сеньйор Фульвіо.

Ремо зітхнув і знову доторкнувся до транзисторної ляльки. І вона перетворилась на нормальну ляльку. З довгим волоссям і пральною машиною.

— Мамо, я хочу прати білизну, — ляльковим голосом заявила вона.

— Ну нарешті! — зраділа сеньйора Ліза. — Енріко, пограйся лялькою. Встигнеш до обіду все перепрати.

Та Енріка вагалася. Глянула на ляльку, Ремо, батьків. Зітхнула і сказала:

— Ні, я хочу спуститися у двір і пограти з хлопцями в кеглі. А потім, може, ще зроблю і сальто-мортале.

КЛАС. — 2006. — № 12.